

**Доклад в изпълнение на чл. 5 от Директива 2009/73/ЕО от 13 юли 2009 г.
относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и отмяна на
Директива 2003/55/ЕО**

2017 г., гр. София

Настоящият годишен доклад се предоставя в изпълнение на чл. 5 от Директива 2009/73/ЕО от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ.

I. Баланс между търсенето и предлагането на националния пазар през 2016 г.¹

МЕСТНИЯТ ДОБИВ в страната се осъществява от Petroceltic, което дружество е добило 68 млн. м³ през 2016 г. и „Проучване и добив на нефт и газ“ АД, с добив от 11 млн. м³ през 2016 г. Общо през изтеклата година добивът на природен газ е със 7% по-малко от предходната 2015 г.

Основните количества природен газ за потребителите в страната се внасят от Русия. За 2016 г. общият ВНОС възлиза на 3 153 млн. м³ / което е с 5% повече от 2015 г./, в т.ч. 151 млн. м³ е горивният газ за газопреносната мрежа за транзитен пренос.

ПОТРЕБЛЕНИЕТО на природен газ в страната през 2016 г. е 3 059 млн. м³ или с 5% повече от 2015 г.

Основни потребители на природен газ са търговските дружества от сектори „Енергетика“ и „Химия“, чието общо потребление възлиза на 2 030 млн. м³, или около 66% от общото потребление на природен газ в страната. Предмет на особено внимание представлява динамиката на продажбите на газоразпределителните дружества, чиято мрежа е в процес на развитие и разширение. През 2016 г. газоразпределителните дружества са разпределили 448 млн. м³. Газоразпределителните дружества, с най-голям пазарен дял по отношение на продажби на крайни потребители, са както следва:

- ✓ „Овергаз Мрежи“ ЕАД - 60%
- ✓ „Ситигаз България“ ЕАД - 16%
- ✓ „Аресгаз“ АД - 12%

Пренесените количества природен газ за Турция, Гърция и Македония през 2016 г. са 14 620 млн. м³, което е с 8,2% повече от реализирания пренос през територията на страната ни през 2015 г. Не се забелязва значителна промяна в разпределението на пренесения природен газ по направления. Най-големи количества природен газ са по направление Турция, като спрямо общите количества за 2016 г. делът им е 80,2%., Гърция получава 18,3% от общо транзитирания газ и само 1,5% са количествата за Република Македония.

„Булгартрансгаз“ ЕАД експлоатира подземното газохранилище „ЧИРЕН“, с капацитет на активен газ 550 млн. м³. През 2016 г. от подземното газохранилище в Чирен са добити 342 млн. м³ и са нагнетени 319 млн. м³. Нагнетените количества природен газ през 2016 г. са с 8,1% повече от 2015 г., а добитите количества са с 17,5 % повече.

¹ Данните са от Констативния гориво-енергиен баланс на България за 2016 г. /Министерство на енергетиката/ и данни от ГДУ на „Булгартрансгаз“ ЕАД; Данните с мерна единица „млн. м³“ са при 20 градуса по Целзий.

II. Ниво на очакваното търсене в бъдеще и наличното предлагане

ВНОСЪТ на природен газ в България за 2017 г. се очаква да бъде 3 125 млн. м³ и се предвижда да се осъществява основно от „Булгаргаз“ ЕАД, по дългосрочния му договор за покупка с ООО „Газпром экспорт“. Местният добив на природен се очаква да бъде не повече от 75 млн. м³.

Тенденцията в развитието на националния пазар на природен газ е неговото стабилизиране и плавно нарастване на потреблението. След реализацията на проектите за междусистемни връзки и увеличаване на източниците на природен газ от местен добив ще се създадат условия за реална конкуренция на газовия пазар с възможности за осъществяване на алтернативни доставки.

III. Предвидени допълнителни капацитети, които са в процес на планиране или изграждане

▪ Разширение на съществуващата инфраструктура

- Модернизация и разширение на ПГХ Чирен

В процес на изпълнение са проекти за модернизация и разширение на капацитета на действащото газохранилище ПГХ „Чирен“. Собственик и оператор на ПГХ „Чирен“ е „Булгартрансгаз“ ЕАД.

Проектът за модернизация на ПГХ „Чирен“, в краткосрочен план, ще позволи повишаване на дневните дебити за добив на природен газ до 5.0 млн. м³/ден, чрез прокарането на двата нови експлоатационни сондажа Е-72 и Е-73. Сондаж Е-72 беше въведен успешно в експлоатация през есента на 2016 г. Другият нов сондаж, Е-73, се намира във финална фаза на изпитания – провеждане на 72-часови проби и ще бъде приет и въведен в експлоатация през м. август, 2017г.

Проектът за разширение на ПХГ „Чирен“ предвижда значително увеличаване на обема работен газ до 1 млрд.м³ и увеличаване на дебита на добив и нагнетяване до 8 - 10 млн. м³/ден. Повишените технически характеристики ще позволят хранилището да бъде използвано не само за нуждите на българския пазар, както е понастоящем, но и за посрещане на пиковото потребление на страните от региона. Проектът за разширение на ПХГ „Чирен“ е проект от „общ интерес“ съгласно Регламент (ЕС) 347/2013.

Проектът за разширение се изпълнява поетапно до 2024 г. През 2015 г. се подписа и изпълни договор с предмет „Геомеханично симулиране на Чиренския резервоар“. Целта на договора бе да прогнозира херметичността на геоложкия капан на ПГХ „Чирен“. След извършени симулации при зададени различни параметри на експлоатация на ПГХ „Чирен“, изпълнителят направи заключение, че ПГХ „Чирен“ притежава надеждна херметичност и препоръча увеличаване на пластовото налягане до 150 бар. През 2015 г. беше подписан, също така, договор за изпълнение на друг ключов проект за доказване херметичността на газовото хранилище, а именно "Наземен газов анализ върху площта на Чиренското газохранилище", който приключи в началото на 2016 г. Заключението направено от Изпълнителя, е че получените резултати от проведените

геохимични изследвания (газова снимка) върху територията на ПГХ Чирен, при съществуващите режими на експлоатация, потвърждават отсъствието на разхерметизация.

На база на тези последни изследвания, разработеният през 2011 г. технологичен проект за експлоатация и разширение на ПГХ „Чирен“, резултатите от провеждането на 3D полеви сеизмични проучвания върху площта на Чиренската структура, които са предвидени за изпълнение до 2019 г., както и други геоложки и геофизични проучвания, „Булгартрансгаз“ ЕАД ще има необходимите геоложки предпоставки за вземане на инвестиционно решение за постепенно увеличаване обема работен газ до 1 млрд. м³.

В периода 2019 - 2021 г., в зависимост от резултатите от проучванията, ще бъдат изпълнени дейностите, свързани с проектиране и прокарване на нови експлоатационни и наблюдателни сондажи, както и ликвидиране, преоборудване и ремонтни работи на стари сондажи. В периода 2021-2024 г. ще се извърши детайлно проектиране и изграждане на наземната инфраструктура, обезпечаваша разширението на ПГХ „Чирен“ и пускане в експлоатация на проекта.

Проектът за разширение на ПГХ „Чирен“ е „проект от общ интерес“ съгласно Регламент (ЕС) 347/2013. В тази връзка, за изпълнение на 3D полеви сеизмични проучвания върху площта на Чиренската структура и свързаната с тях дейност по контрол на качеството, през 2015 г. „Булгартрансгаз“ ЕАД получи безвъзмездно финансиране по програмата Механизъм за свързване на Европа (МСЕ) на стойност 3 900 000 (три милиона и деветстотин хиляди) евро, представляващо 50% от прогнозната стойност.

В изпълнение на споразумението за съ-финансиране, през м. септември 2015 г. беше открита процедура за избор на изпълнител с предмет „Провеждане на 3D полеви сеизмични проучвания върху площта на Чиренската структура“. Процедурата беше прекратена, поради несъответствие на представените оферти с изискванията на възложителя. Предстои повторно обявяване на процедурата.

През ноември 2015 г. е обявена и процедура „Контрол на качеството при извършване на 3D полеви сеизмични проучвания върху площта на Чиренската структура“, която приключи успешно и с избрания изпълнител е подписан договор през юли 2016 г. Изпълнението на договора ще стартира след като бъде избран изпълнител и бъде сключен договор за провеждането на 3D полеви сеизмични проучвания.

В допълнение, в първата за 2016 г. кампания на програма МСЕ за набиране на проектни предложения, „Булгартрансгаз“ ЕАД подаде проект с наименование „Внедряване на софтуерен продукт за моделиране и определяне на оптималните режими на експлоатация на ПГХ „Чирен“ във връзка с неговото разширение“. Софтуерният продукт ще се използва за събиране и създаване на база данни и последващо определяне на оптималните работни режими на работа на хранилището.

Проектът беше одобрен и през м. ноември 2016 г. беше подписано грантово споразумение по МСЕ за съфинансиране на Действие „Внедряване на софтуерен продукт за моделиране и

определяне на оптималните режими на експлоатация на ПГХ „Чирен“ във връзка с неговото разширение“ с прогнозна стойност 260 000 евро (до 130 000 евро съ-финансиране от МСЕ).

През декември 2016 г. е обявена обществена поръчка за доставка и внедряване на софтуерния пакет, която е прекратена през януари 2017 г., поради това, че не е подадена нито една оферта за участие. През март 2017 г. е проведена процедура на пазарни консултации и към момента се извършва анализ на резултатите от проведените консултации.

Паралелно с реализацията на разширението на хранилището се извършва рехабилитация и разширение на капацитета на националната газопреносна мрежа (основно Северен полупръстен), с която хранилището е свързано, с оглед възможността да бъде осигурен преноса на по-големите дневни количества за добив и нагнетяване. В тази връзка „Булгартрансгаз“ ЕАД изпълнява комплексен, многокомпонентен и поетапен проект за модернизация, рехабилитация и разширение на съществуващата газопреносна инфраструктура на територията на България:

- Проект за Рехабилитация, модернизация и разширение на съществуващата газопреносна система

Проектът за рехабилитация, модернизация и разширение на съществуващата газопреносна система (ПОИ 6.8.2), е „проект от общ интерес“ съгласно Регламент (ЕС) 347/2013 г. Той е приоритетен проект на Инициативата за газова свързаност в региона на Централна и Югоизточна Европа (Central and South Eastern Europe Gas Connectivity - CESEC) и част от Десетгодишния план за развитие на мрежите на „Булгартрансгаз“ ЕАД за периода 2017-2026 г.

Основна цел на ПОИ 6.8.2 е съществуващата газова инфраструктура на територията на България, която е в експлоатация вече четиридесет години и е изградена за пренос на природен газ в посока от Север на Юг, да бъде адаптирана към новите изисквания на пазара и новите реалности, в контекста на плановете за развитие на инфраструктурата в региона.

Проекта се изпълнява в 3 фази и включва следните видове дейности:

- Модернизация и рехабилитация на компресорни станции;
- Инспекции за установяване и характеризиране състоянието на газопроводите;
- Ремонт и подмяна на участъци от газопровода след инспекции;
- Разширяване и модернизация на съществуващата газопреносна мрежа;
- Внедряване на системи за оптимизиране процеса на управление на техническото състояние на мрежата.

ФАЗА 1: Обединява първоначалните действия предприети по проекта, които са стартирали в периода 2013-2015 г. и които Дружеството вече изпълнява, финансирайки ги със собствени средства. Към тази фаза се отнасят следните дейности:

1. Етап 1 на модернизация на 4 компресорни станции чрез интегриране на 6 броя нискоемисионни газотурбокомпресорни агрегати (ГТКА).

Етап 1 на модернизацията на 4 компресорни станции (КС Лозенец, КС Ихтиман, КС Петрич и КС Странджа) чрез интегриране на 6 газотурбокомпресорни агрегати (ГТКА) е напълно завършен.

Съгласно подписан договор за инженеринг, модернизацията на компресорните станции е предвидена като под-проекти (строителни обекти) - КС Лозенец, КС Ихтиман, КС Странджа и КС Петрич. Предметът на договора включваше инвестиционното проектиране, доставка на необходимото оборудване, изпълнение на строителните и монтажните работи и въвеждането в експлоатация на строителните обекти.

➤ Модернизация на КС "Ихтиман"

Модернизацията на КС Ихтиман включваше интегриране на 1 газотурбокомпресорен агрегат, произведен от Solar Turbines, въведен в експлоатация е през м. октомври 2015 г.

➤ Модернизация на КС "Странджа"

Модернизацията на КС Странджа включваше интегриране на 2 газотурбокомпресорни агрегата, произведени от Solar Turbines, въведени в експлоатация е през м. март 2016.

➤ Модернизация на КС "Лозенец"

Модернизацията на КС Лозенец включваше интегриране на 2 газотурбокомпресорни агрегата, произведени от Solar Turbines, въведени в експлоатация е през м. март 2016.

➤ Модернизация на КС "Петрич"

Модернизацията на КС Петрич включваше интегриране на 1 газотурбокомпресорен агрегат, произведен от Solar Turbines, въведен в експлоатация е през м. юни 2016.

2. Изграждане на газопровод КС Лозенец – ОС Недялско, като част от предвидените по проекта дейности за разширение на газопреносната мрежа.

Строителството на 20 километров участък Лозенец - Недялско се реализира с цел да се повиши сигурността и капацитета на съществуващата газопреносна мрежа на „Булгартрансгаз“ ЕАД.

Подписан е договор за извършване на пълни археологически проучвания и дейности по договора, които вече са реализирани. Фазата DSP-PP за окончателен проект е съгласувана със заинтересованите инстанции. Издадена е заповед на Министерството на регионалното развитие и благоустройството за одобряване на ПУП-ПП за обекта.

На 09 юни 2015 г. е стартирана открита процедура за избор на изпълнител за изграждане на газопровод "Лозенец – Недялско". Подписан е договор с избрания изпълнител. Към момента газопровод КС Лозенец – ОС Недялско е в процес на строителство.

3. Внедряване на системи PIMS и GIS за оптимизиране процеса на управление на техническото състояние на мрежата.

➤ Система за управление целостта на газопроводите (PIMS):

Внедряването на системата PIMS ще доведе до оптимизиране на управлението и поддръжката на газопреносната мрежа, намаляване рисковете, свързани с оперирането, здравето и околната среда, ще доведе до по-прецизно анализиране на данните от вътрешнотръбните инспекции и оптимизиране на разходите за ремонт и поддръжка на газопреносната мрежа.

През м. декември 2016 г. приключи изпълнението на договора за доставка и внедряване на софтуер за управление на интегритета на газопроводите (PIMS софтуер). Всички предвидени дейности в договора бяха изпълнени, като софтуера беше доставен и адаптиран за нуждите на „Булгартрансгаз“ ЕАД.

➤ Платформа за управление на пространствени данни (ГИС):

С оглед специфичния характер на сектора, в който „Булгартрансгаз“ ЕАД оперира, функционалността на PIMS ще бъде оптимизирана чрез разработване и внедряване на платформа за управление на пространствени данни (ГИС), която съчетавайки пространственото местоположение на обектите с техническата и аналитична информация за тях, ще дава една обща оперативна картина, подпомагаща разбирането на взаимовръзките на обектите (външни обекти с обекти от мрежата на дружеството) и ще подкрепи допълнително оптимизирането на оперативните дейности.

През март 2016 г. е подписан договор с избрания изпълнител за разработване и внедряване на платформа ГИС, чието окончателно интегриране приключи успешно през м. февруари 2017 г.

ФАЗА 2: Включва действия, представляващи основна част от проекта, които са стартирани през 2016 г. и представляват естествено и логично продължение на проекта, при изпълнение на Фаза 1. Към Фаза 2 са включени следните действия:

1. Етап 2 от модернизацията на 3 компресорни станции чрез интегриране на 4 броя ГТКА в 3 компресорни станции.
2. Рехабилитация и подмяна на участъци от Северния полупръстен на газопреносната мрежа с обща дължина 81 км.
3. Провеждане на инспекции.
4. Внедряване на допълнителен софтуер.

Дейностите по Фаза 2 на ПОИ 6.8.2 се реализират с финансовата подкрепа на ЕС, чрез програма Механизъм за свързване на Европа (MCE).

През 2016 г. Действие с номер 6.8.2-0055-BG-S-M-15 *„Подготвителни дейности във връзка с изпълнението на проект от общ интерес 6.8.2 Рехабилитация, модернизация и разширение на съществуващата газова инфраструктура в България“* бе избрано да получи финансова подкрепа по програма MCE. През м. април 2016 г. „Булгартрансгаз“ ЕАД подписа споразумение за безвъзмездно финансиране № INEA/CEF/ENER/M2015/1119568. Размерът на безвъзмездното финансиране съгласно споразумението е 50% от сумата на действието – до 850 000 (осемстотин и петдесет хиляди) евро., като то обхваща следните три основни дейности:

- Подготвителни дейности във връзка с рехабилитацията (подсилването) на северния полупръстен на газопреносната система (за газопроводен участък от 58 км.: „ОС Беглеж - КВ Дерманци - КВ Батулци - КВ Калугерово“), част от проект от общ интерес 6.8.2.

В рамките на дейността, през 2016 г. е проведена обществена поръчка и на 14.10.2016 г. е сключен договор с предмет: *„Подготвителни дейности във връзка с рехабилитацията (подсилването) на северния полупръстен на газопреносната система с прединвестиционни проучвания и инвестиционно проектиране за строеж: „Подмяна на Преносен (магистрален)*

газопровод в участъка ОС Беглеж-КВ Дерманци-КВ Батулци-КВ Калугерово”, който е в процес на изпълнение.

- Подготвителни дейности за модернизация на 3 броя компресорни станции (КС „Лозенец”, КС „Ихтиман” и КС „Петрич”) чрез интегриране на нискоемисионни турбинни газокомпресорни агрегати, част от проект от общ интерес 6.8.2.

В рамките на Дейността, през 2016 г. е проведена обществена поръчка и на 15.11.2016 г. е сключен договор с предмет: „Подготвително (прединвестиционно) проучване с технико-икономически анализ на състоянието на техническото оборудване на три компресорни станции – КС „Лозенец”, КС „Ихтиман” и КС „Петрич” и необходимост от модернизация”. Прединвестиционното проучване (анализ) е изпълнено в началото на 2017 г. и резултатите от него са приети на заседание на ЕТИС на „Булгартрансгаз” ЕАД като е избран варианта за модернизация на компресорните станции.

- Вътрешнотръбни инспекции на два газопроводни участъка.

В рамките на дейността, през 2016 г. е проведена обществена поръчка и на 14.07.2016 г. е сключен договор с предмет: „Вътрешнотръбна инспекция с геометрично бутало и с технология на разсеян магнитен поток (MFL технология) или еквивалентна, на два участъка от газопреносната мрежа на „Булгартрансгаз” ЕАД, участък ОС Кардам – ОС Лозенец с външен диаметър DN 1220 (48”) и дължина 184 км и участък ОС Батулци – ОС Враца с външен диаметър 520 (20”) и дължина 37 км”. Всички услуги по договора бяха изпълнени към м. декември 2016 г.

В рамките на втората за 2016 г. кампания за прием на проектни предложения по програма МСЕ, „Булгартрансгаз” ЕАД кандидатства за съфинансиране на Действие „Подготвителни дейности във връзка с рехабилитацията на газопреносната система в участъка ОС Вълчи Дол - ЛКВ Преселка, част от проект от „общ интерес” 6.8.2., с прогнозна стойност 364 000 евро.

Действието е насочено към изпълнение на подготвителната фаза на дейността, свързана с подмяната на газопроводен участък от 23 км и включва завършване на прединвестиционна фаза, проектиране, получаване на необходимите разрешителни, които ще осигурят възможност за стартиране на строителните работи.

През м. февруари 2017 г. бяха обявени резултатите от втората кампания по програмата, като в одобрения от Координационния комитет списък с проекти, за които ще бъде отпуснато финансиране е и Действие номер 6.8.2-0026-BG-S-M-16 "Изпълнение на подготвителни дейности във връзка с рехабилитацията на газопреносната система в участъка ОС Вълчи Дол - ЛКВ Преселка". През м. май 2017 г. „Булгартрансгаз” ЕАД подписа споразумение за безвъзмездно финансиране № INEA/CEF/ENER/M2016/1290626. Размерът на безвъзмездното финансиране съгласно споразумението е 50% от сумата на действието – до 182 000 (сто осемдесет и две хиляди) евро.

Във връзка с подписаното Грантово споразумение, през м. май 2017 г. беше обявена обществена поръчка за избор на изпълнител.

ФАЗА 3: Инфраструктура под условие, необходима след вземане на окончателно инвестиционно решение за реализиране на етап 2 от проект Междусистемна връзка България-Сърбия (IBS),

свързан с увеличение на капацитета на интерконектора от 1,8 на 2,4 млрд. м³/г. В тази фаза е включена инфраструктурата, чието реализиране и параметри са под условие, тъй като са свързани с бъдещи решения относно проекта IBS, чийто организатор от българска страна е Министерство на енергетиката. Заложената за изграждане инфраструктура включва изграждане на:

1. Газопровод Горни Богров – Нови Искър с приблизителна дължина 19 км, DN 700;
2. Компресорна станция „Богров“ – 20 MW.

- Проекти на нови газопроводни отклонения към общини в България

През май 2014 г. е подписано Грантово споразумение между „Булгартрансгаз“ ЕАД и Европейската банка за възстановяване и развитие в качеството ѝ на Администратор на средства от Безвъзмездната помощ, осигурени от Международен фонд „Козлодуй“ (МФК), по силата на което се осигурява част от финансирането за изграждане на газопроводи за свързване на общините Свищов, Пирдоп, Панагюрище, Разлог и Банско към националната газопрееносна мрежа.

Проект А: „Преносен газопровод до Панагюрище и Пирдоп“

Изграждане на 62 км газопровод високо налягане с номинален диаметър 250 мм и максимално работно налягане 54 bar от кранов възел Росен (или Виноградец) до град Панагюрище и град Пирдоп, в т.ч. и две АГРС.

Проект В: „Преносен газопровод до Свищов“

Изграждане на 40 км газопровод високо налягане с диаметър 200 мм и максимално работно налягане 54 bar от кранов възел Патреш до град Свищов и АГРС.

Проект С: „Преносен газопровод до Разлог и Банско“

Изграждане на 40 км газопровод високо налягане с диаметър 250 мм и максимално работно налягане 54 bar от ГИС Симитли до град Разлог и град Банско, в т.ч. и АГРС.

И за трите проекта е проведена процедура за избор на Консултант за проектиране и са подписани договори с класираните на първо място кандидати. Към настоящият момент се изпълняват подписаните договори за проектиране.

▪ Нова инфраструктура

През 2016 г. бяха ускорени дейностите по проектите за газови междусистемни връзки със съседните страни, както следва:

1. МЕЖДУСИСТЕМНАТА ВРЪЗКА БЪЛГАРИЯ - ГЪРЦИЯ (IGB)

Междусистемната газова връзка Гърция - България се проектира за пренос на природен газ между Гърция и България, чрез свързване с националната газопрееносна мрежа на „Булгартрансгаз“ ЕАД, в близост до гр. Стара Загора и с газопрееносната мрежа на „ДЕСФА“ С. А. - Гърция в района на гр. Комотини.

Проектът за изграждане на IGB е обявен за „проект от общ интерес“, съгласно Регламент (ЕС) 347/2013. Той се реализира от смесеното инвестиционно дружество „АЙ СИ ДЖИ БИ“ АД - инвестиционно дружество, регистрирано в Р.България през 2011г. с акционери БЕХ ЕАД (50%) и гръцкото дружество IGI Poseidon (50%). Съ-акционерът IGI Poseidon е дружество, регистрирано в Р.Гърция, с акционери гръцката публична газова корпорация DEPA S.A (50%) и италианската енергийна група Edison SpA (50%).

Основни технически параметри на Проект за междусистемна връзка Гърция- България IGB - техническа конфигурация:

- Диаметър на тръбата: DN800 (**32"**);
- Газопроводът е проектиран с технически капацитет **до 3 млрд. м³/година**, с възможност за по-голямо разширение при надлежна икономическа обосновка;
- Проектно налягане 80 bar;
- Работно налягане 75 bar;
- Дължина: **182 км**, от които на територията на България - **151 км** в областите Стара Загора, Хасково и Кърджали, а на гръцка територия **32 км** основно района на гр. Комотини. Газопроводът пресича границата на около 1,2 км. североизточно от КПП Маказа.
 - 1 бр. Диспечерски център с база за експлоатация и поддръжка в района на гр. Хасково;
 - Входната точка (ГИС-1) се намира в района на гр. Комотини, Гърция, а изходната точка в района на гр. Стара Загора (ГИС-2). Техническият проект предвижда отклонения в района на гр. Кърджали и гр. Димитровград. Предвижда се газопроводът да се свърже с българската газопрееносна система, експлоатирана от „Булгартрансгаз“ ЕАД и с гръцката газопрееносна система експлоатирана от DESFA. Има готовност за свързване и с Транс-Адриатическия газопровод (TAP).

Получени и предстоящи разрешения и прието Окончателно Инвестиционно решение

Издадени разрешения:

- За проекта са издадени **положителни Решения по ОВОС** на българска и гръцка територия, които са влезли в сила.
- На българска и гръцка територия е проектирано и одобрено трасето за строителство на газопровода - на гръцка територия е издадено съответното решение Инсталационен акт; на българска територия е одобрен и влязъл в сила Подробния-устройствен план - парцеларен план;
- **На гръцка територия е завършено проектирането** на газопровода за целите на провеждане на процедура за разрешаване на строителство;

- **На българска територия изработеният Техническият проект получи окончателно одобрение от МРРБ** през януари 2016 г. През май 2017 г. се провежда процедура по актуализиране на съгласувателните становища и предварителни договори за присъединяване, съгласно изискванията на чл. 144 от Закона за устройство на територията, така че изработеният Технически проект да бъде годно основание за издаването на Разрешение за строеж.

Прието инвестиционно решение

На 10 декември 2015 г. Акционерите в „Ай Си Джи Би“ АД завършиха процедурата по приемане на **Окончателно инвестиционно решение** (ОИР).

Очаква се строителството да стартира през първото или второто тримесечие на 2018 г.

Към момента се подготвя документация за възлагане чрез конкурсна процедура за избор на изпълнител работното проектиране, доставките на тръби, материали и оборудване и строителството, като процедурата се очаква да стартира през четвърто тримесечие на 2017 г.

Предстоящи разрешения:

- **Разрешение за строеж за българска територия** - за получаването му е необходимо освен одобрения от МРРБ Техническият проект да бъдат придобити и всички вещни права върху засегнатите от обекта имоти.

В окончателен етап са процедурите за **придобиване на вещни права** върху засегнатите от обекта имоти, като вече са придобити повече от половината вещни права. За площадковите и наземните обекти се придобива право на собственост, а за линейната част се учредяват сервитути. Към м. април 2017 г. е приключена административната част от отчуждителната процедура, като за 23 имота е налице Решение, с което частите от имоти-частна собственост, необходими за изграждане на технологичните площадки, се отчуждават. Тече процес по уведомяване на засегнатите собственици и изтичане на сроковете за обжалване на решението за отчуждаване.

За линейната част на газопровода процесът по учредяване на сервитут е приключил почти напълно, обезщетенията са преведени на общините, в които е местонахождението на засегнатите имоти.

Лицензията за пренос на природен газ по Закона за енергетиката не е условие за изграждането, но трябва да е налице за експлоатацията. За експлоатацията на междусистемната връзка трябва да е налице също и **Разрешение за ползване** по ЗУТ, което се издава след приемането на обекта (с Акт 16).

➤ **Разрешение за строеж на гръцка територия**

В Гърция, за да се получи разрешение за строеж, е необходимо да бъде издадена лицензия за независим оператор, а за да се издаде такава лицензия е необходимо да бъдат получени Решения от енергийните регулатори в България - КЕБР и Гърция - RAE, потвърдени от Европейската комисия в рамките на започната процедура за получаване на изключение по Третия енергиен пакет (чл. 36 на Третата газова Директива 2009/73) по отношение на капацитет, тарифа и отделяне по собственост.

Получено и очаквано безвъзмездно финансиране, дадена възможност за ползване на държавна гаранция

- За Проекта е одобрено финансиране до **45 млн. евро** по „Европейската енергийна програма за възстановяване“ (EPR), срокът за усвояване на които е до 31.12.2018 г.
- Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2016 г. е дадена възможност за ползване на държавна гаранция за 2016 г. в размер до 110 млн. лв.
- Очаква се Проектът да кандидатства за финансиране и по българската Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г., приоритетна ос „Премахване на пречките в областта на сигурността на доставките на газ“.

Предстои и привличане на външно дългово проектно финансиране, преговори за което ще се водят основно с ЕИБ (по препоръка и на Европейската комисия).

Пазарен тест за резервиране на капацитета на IGB

Първа Фаза

Първата необвързваща фаза на Пазарния тест, която приключи на 31.03.2016 г., показва като резултати пълно резервиране, надхвърлящо капацитета на газопровода (приложена е таблица), но действителните резултати ще бъдат получени след приключването на Втората обвързваща фаза.

Втора фаза

Втората обвързваща фаза на Пазарния тест, която стартира през юли 2016 г. От обявения във втората фаза капацитет 2.7 млрд. м³/г., с подадени обвързващи оферти от пет компании е резервиран 1.57 млрд. м³/г. Съгласно процедурата, пазарният тест ще приключи с подписването на споразумения за предварително резервиране на капацитет от участниците, които са предоставили оферти, след одобрение на съответното разпределение от националните регулаторни органи на Гърция и България.

2. МЕЖДУСИСТЕМНАТА ВРЪЗКА БЪЛГАРИЯ - РУМЪНИЯ (IBR)

Проектът се изпълни съвместно от „Булгартрансгаз“ ЕАД и „Трансгаз“ С.А., съгласно подписан Меморандум за разбирателство на 01.06.2009 г.

Прогнозната обща стойност на проекта е определена на 23, 823 млн. евро. Съгласно Решение на ЕК С(2010)5962 от 06.09.2010 г., на двете компании е отпусната безвъзмездна финансова помощ

по „Европейската енергийна програма за възстановяване" /ЕЕПВ/ в размер до 8,9 млн. евро. Реверсивната междусистемна връзка е с обща дължина 25 км, от които 15 км на българска територия, 7,5 км на румънска територия и 2,1 км подводен преход през р. Дунав. Максималният капацитет на интерконектора е 1,5 млрд. м³/г (в посока от Р. България към Румъния), а минималният 0,5 млрд. м³/г., (в посока от Румъния към Р.България) диаметър на тръбата Dn 500 мм. и работно налягане Pn 50 bar.

Проектът е разделен на три части: участък под р. Дунав, наземна част на българската територия и наземна част на румънска територия, като е изградена наземната част на газопровода, намираща се на българската територия.

В края на 2016 г. междусистемната връзка е въведена в експлоатация. През декември 2016 г. са приключени всички дейности във връзка с изпълнението на Решението на ЕК от 2010 г. за финансиране. Първите количества газ са пренесени през януари 2017 г.

Към момента е в процес подготовката на финален технически и финансов доклад от изпълнението на проекта, изготвян съвместно от двете дружества („Булгартрансгаз" ЕАД и „Трансгаз" СА), който се очаква да бъде финализиран и внесен в ЕК до септември 2017 г.

Към настоящия момент на румънска територия все още не е изградена компресорна станция „Подишор", която е предвидена от румънска страна като мярка за повишаване на налягането на румънска територия, с цел да се постигнат оптимални условия за функциониране на връзката в посока Румъния-България. Компресорната станция е част от проекта „Развитие на румънската газопреносна система по трасето България – Румъния – Унгария – Австрия" (BRUA), който включва изграждане на нови газопроводни участъци с приблизителна дължина 528 км. между Подишор и ГИС Хория, както и три нови компресорни станции – Юпа, Бибеци, Подишор. Предвидено да бъде изпълнен в две фази, като КС Подишор е част от Фаза 1.

През месец май 2016 г. е подписан договор за технически проект (Front End Engineering Design - FEED) за трите компресорни станции, част от проекта BRUA, който, съгласно информация, актуална към м. юни 2017 г. и поместена на интернет страницата на румънския газопреносен оператор „Трансгаз" С.А, предстои да бъде завършен в кратки срокове.

Публикуваните данни на интернет страницата на Трансгаз С.А. уведомяват настоящите и бъдещи ползватели, че Фаза 1 на проекта е предвидено да бъде пусната в експлоатация през 2019 г. Същият срок е потвърден и в обменена през декември 2016 г. писмена кореспонденция между „Булгартрансгаз" ЕАД и „Трансгаз" С.А., в която се посочва, че планираният срок, в който се очаква Фаза 1 на проекта да бъде пусната в експлоатация, е декември 2019 г.

3. МЕЖДУСИСТЕМНАТА ВРЪЗКА БЪЛГАРИЯ - ТУРЦИЯ (ITB)

Междусистемната връзка Турция - България (ITB) е проект за развитие на междусистемната свързаност на газопреносните мрежи на „Булгартрансгаз" ЕАД, България и Боташ Турция, чрез който да се осигури възможност за диверсификация на източниците на природен газ, доставящите партньори и маршрутите и по този начин да се повиши сигурността на доставките в

региона и развитието на конкуренцията. Проектът ITB е изключително важен от гледна точка осигуряване диверсификацията на газовите доставки за България и страните от региона.

Той ще осигури възможност за доставка на количества природен газ от алтернативни източници, които са свързани с турската газопреносна мрежа - каспийски природен газ, LNG доставки от съществуващите терминали в Турция и други, а същевременно с изпълнението й значително ще се повиши капацитетът за пренос на природен газ в посока от България към Турция.

ITB представлява нов сухопътен газопровод в участъка между село Лозенец и българо- турската граница в района на с. Странджа, успореден на съществуващия транзитен газопровод, с дължина около 76 км на българска територия, диаметър на тръбата 700 мм и капацитет около 3 млрд.м³/годишно, при работно налягане 64 bar. Предвижда се и изграждане на компресорна станция Лозенец-2 в близост до съществуващите компресорни мощности в района на с. Лозенец.

Междусистемната връзка Турция - България е „проект от общ интерес“, съгласно Регламент (ЕС) 347/2013. През 2015 г. „Булгартрансгаз“ ЕАД получи финансова подкрепа по програмата Механизъм за свързване на Европа (MCE) за изпълнение на прединвестиционно проучване за проекта.

На 3 април 2015 г. беше подписано споразумение за безвъзмездно финансиране № INEA/CEF/ENER/M2014/0014 за изпълнението на „Предпроектно проучване за проект (ППП) „Междусистемна връзка Турция-България“. Изготвеното PPP, като първа стъпка от бъдещото изграждане на интерконектора, представлява цялостно проучване на възможността за осъществяване на PCI "Междусистемна връзка Турция - България", с възможни варианти на маршрута на газопровода, технически проучвания, оценка на разходите, оценка и анализ на пазарните нужди, финансова и икономическа осъществимост, CBA, предварителна ОВОС, правна и регулаторна осъществимост, график за разработване на PCI, предварително Техническо задание за FEED и др. Резултатите от настоящото предпроектно проучване бяха своевременно съобщени на турската страна, с цел наличието на общ и координиран подход по отношение на процеса и крайните срокове за реализирането на проекта за ITB.

През ноември 2016 г. към финансиращата институция беше внесен финален отчет, верифициран от Министерство на енергетиката, включващ финален технически доклад и окончателен финансов отчет по изпълнението на проекта. През февруари 2017 г. Дружеството беше информирано, че всички отчетени разходи за изпълнението на предпроектното проучване са сметени за допустими и е извършено балансово плащане, с което изпълнението на грантовото споразумение се счита за приключило.

4. МЕЖДУСИСТЕМНАТА ВРЪЗКА БЪЛГАРИЯ - СЪРБИЯ

Газовата междусистемна връзка София - Димитровград (Сърбия) - Ниш (Сърбия) се предвижда като реверсивна връзка, която ще свързва националните газопреносни мрежи на България и Сърбия. Целта е диверсификация на маршрутите, междусистемна свързаност и осъществяване на пренос на природен газ.

Очаква се газопроводът да осигури на първо време възможност за доставка на 1.8 млрд. куб. м/годишно.

Очакваната стойност на инвестицията за българската част на трасето е 49 млн. евро. Изпълнението на проекта за междусистемна газова връзка със Сърбия е разделено на две фази, като първата фаза, условно наречена „Проектиране“, приключи на 31 декември 2015 г., с финансиране по ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г. Изпълнението на втората фаза, условно наречена „Строителство“ е предвидено за финансиране по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.

Основна причина за разделянето на фази на проекта е невъзможността на сръбската страна да осигури финансиране и изпълни строителството на тяхна територия в синхрон с графици за строителство на българския участък.

В края на 2014 г. е подписан договор за проектиране и упражняване на авторски надзор на строителството с „Химкомплект инженеринг“ АД. През м. септември 2015 г. е подписан договор с „Контрол инженеринг“ АД за оценка на съответствието на инвестиционните проекти с изискванията към строежите и за упражняване на строителен надзор по време на строителството, съгласно ЗУТ. През м. ноември 2015 е одобрен Подробният устройствен план - парцеларен план (ПУП-ПП).

През м. януари 2017 г. е подписан меморандум между министерствата на енергетиката на България и Сърбия, в който двете страни се споразумяват да положат всички усилия да започнат изграждането на своите участъци от връзката най-късно до края на май 2019 г., така че проектът да влезе в търговска експлоатация до края на 2020 г. За изграждането на българския участък е осигурено финансиране по линия на програма „Иновации и конкурентоспособност 2014-2020 г.“ в размер на 45 млн. евро. От сръбска страна също е отбелязан напредък в усилията за финансиране на проекта. Министърът на минното дело и енергетиката Александър Антич съобщи, че преговорите с Европейската комисия за осигуряване на необходимите средства по линия на предприєдинителните инструменти на ЕС, са към края си.

Проектът за изграждане на IBS е в списъка на „проектите от общ интерес“ (PCI) на ЕС, както и в списъка на проекти от общ интерес за Енергийната общност (PECI).

5. КОНЦЕПЦИЯ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ГАЗОРАЗПРЕДЕЛИТЕЛЕН ЦЕНТЪР (ХЪБ)

Концепцията за изграждане на газоразпределителен център (Хъб) на територията на България е основана на идеята в определена реална физическа точка в района на гр. Варна да постъпват от различни източници значителни количества природен газ за по - нататъшно транспортиране, като в същото време в тази точка се организира и място за търговия с газ - хъб, където всеки пазарен участник би могъл да извършва сделки с природен газ на пазарен принцип. Идеята за изграждането на газовия център е подкрепена със стратегическото географското разположение на България, добре развитата съществуваща газова инфраструктура за пренос и съхранение и с проектите за изграждане на междусистемни връзки с Румъния, Турция, Гърция и Сърбия.

В контекста на европейските цели за изграждане на взаимосвързан и единен общоевропейски газов пазар, реализирането на концепцията за газов хъб е в синхрон с проектите за развитие на Южния газов коридор и в пълно съответствие с плановете за развитие на газовата инфраструктура в Европа, в посока подобряване сигурността на доставките и диверсификацията на източниците на доставка на природен газ. Проектът е в съответствие с нуждите на региона, идентифицирани от Групата на високо равнище за газова свързаност на Централна и Югоизточна Европа, както и от Европейската стратегия за Енергиен съюз.

Газовият хъб би могъл да разчита на руски природен газ през нов морски газопровод и по действащото към момента трасе, природен газ, добиван в шелфа на Черно море - българския (от блокове „Хан Аспарух“, „Силистар“, „Терес“) и румънския, природен газ от източници на Южния газов коридор (Каспийски регион, Близък Изток и Източно Средиземноморие) и LNG от терминалите в Гърция и Турция.

Създаването на газов хъб цели да бъде изградена необходимата газопреносна инфраструктура, която да свърже пазарите на природен газ за страните-членки в региона – България, Гърция, Румъния, Унгария, Хърватия, Словения и през тях за страните-членки от Централна и Западна Европа, както и за държавите от Енергийната общност - Сърбия, Македония, Босна и Херцеговина и др., като по този начин допринесе за постигането на основните приоритети на европейската енергийна политика.

През месец декември 2015 г. Правителството на България и Европейската комисия създадоха съвместна работна група, която да подкрепи развитието на търговска концепция, бизнес и финансов план за Газов хъб „Балкан“. Работната група, ръководена от вицепремиера Томислав Дончев (от българска страна) и Клаус-Дитер Борхард, директор „Вътрешен енергиен пазар“ (от страна на Европейската комисия), разгледа техническите, законовите, нормативните и финансови аспекти на проекта. Тя се фокусира и върху идентифицирането на решения за основно срещаните предизвикателства при развитието на стабилна регулаторна рамка и търговска среда, целящи улеснено свързване между България и останалата част от Югоизточна Европа.

В периода 4 - 6 септември 2016 г., в град Варна, беше проведена инвеститорска кръгла маса, по време на която „Булгартрансгаз“ ЕАД представи пред заинтересовани страни концепцията за изграждане на газоразпределителен център „Балкан“ на територията на България.

Концепцията за Газов хъб в България е „проект от общ интерес“, съгласно Регламент (ЕС) 347/2013.

Във връзка с идентифицираната следваща стъпка от изпълнението на проекта, отнасяща се до необходимостта от провеждане на предпроектно проучване, през м. ноември 2016 г. „Булгартрансгаз“ ЕАД кандидатства по програма Механизъм за свързване на Европа (MCE) с Действие „Предпроектно проучване за проекта български газов хъб „Балкан“, за съфинансиране в размер до 920,5 хил. евро. Действието беше предложено за финансиране. През м.май 2017 г. беше подписано Грантово споразумение между „Булгартрансгаз“ ЕАД и финансиращата институция INEA № INEA/CEF/ENER/M2016/1290649.

Във връзка с подписаното грантово споразумение стартира подготовката на документация за обявяване на обществена поръчка за избор на изпълнител на предпроектното проучване.

6. ПРОЕКТ EASTRING²(„Ийстринг“)

Eastring - е проект за изграждане на транспортен коридор през териториите на Словакия, Унгария, Румъния, България, осигуряващ възможност за двупосочни доставки на природен газ от алтернативни източници. Предвидено е коридорът да се реализира между IP Велке Капушани (съществуващата точка на междусистемно свързване между украинската и словашката газопреносни мрежи) и точка на свързване (IP) с външна граница на ЕС на територията на България, като проектът съчетава изграждане на нова газова инфраструктура, с оптимизация на съществуващата в страните по трасето на коридора. Eastring е проект от общ интерес, съгласно Регламент (ЕС) 347/2013.

Концепцията Eastring, разработена на този етап предвижда проектът да се развива съвместно и координирано от газопреносните оператори на Словакия, Унгария, Румъния и България и е представен в Приложение А на Плана като клъстер от проекти, както следва: Eastring - България, Eastring - Румъния, Eastring - Унгария, Eastring - Словакия.

В рамките на проекта се разглеждат различни варианти на трасе. Предвидено е Eastring да се изпълни на 2 етапа - първият да бъде въведен в експлоатация през 2022г., като осигури капацитет 570 GWh/d (около 55 млн. м³/ден) или до 20 млрд. м³/год., а вторият етап през 2025 г., с достигане на капацитет 1140 GWh/d (около 110 млн. м³/ден) или до 40 млрд. м³/год.

„Булгартрансгаз“ ЕАД е компанията, която е отговорна за реализацията на българския участък от Eastring. За територията на България³ за етап 1 от развитието на проекта (капацитет 570 GWh/d) се предвижда да се изгради нов газопровод ДУ 1400 с дължина около 257 км от нова входно/изходна точка на българо-румънската граница до нова входно/изходна точка на външна граница на ЕС на територията на България, както и изграждане на нови компресорни мощности 88-90MW. За етап 2 от развитието на проекта (капацитет 1140 GWh/d) се предвижда допълнително изграждане на нови компресорни мощности. Предвидена възможност за свързване на Eastring с мрежите на „Булгартрансгаз“ ЕАД с входно/изходен капацитет 200 GWh/d (около 19 млн. м³/ден).

Газопреносните оператори на България и Словакия „Булгартрансгаз“ и Eustrream ще си сътрудничат при проучването на възможностите за изграждане на проекта Eastring на териториите на своите държави. Това е предвидено в Меморандум разбирателство между двете страни, подписан на 09 юни 2016 г. в рамките на 14-та годишна конференция на Gas Infrastructure Europe, чиито домакин е София. На подписването на Меморандума присъстваха министърът на енергетиката на България Теменужка Петкова и министърът на икономиката на Словакия Петер Зига.

² Проектът на „Булгартрансгаз“ ЕАД представлява изцяло нова инфраструктура на територията на България. Капацитетът на газопровода е изцяло нов и не засяга капацитет по сключени дългосрочни договори за трансграничен пренос.

На 13 юли 2016 г., в гр. Братислава, Словакия, по време на неформалното заседание на енергийните министри от ЕС, министърът на икономиката на Словакия Петер Жига и заместник-министърът на енергетиката на България Жечо Станков подписаха Меморандум за разбирателство между Министерство на енергетиката на Република България и Министерство на икономиката на Словашката Република. Документът има за цел да даде политическа подкрепа за реализирането на проекта „Ийстринг“ и не създава нови правни задължения, нито променя съществуващи правни ангажименти на страните и/или трети лица. Предлага се създаването на работна група на високо равнище, включително с участието на газовите междусистемни оператори, и координирано сътрудничество, по всички аспекти на проекта.

В допълнение, през м. ноември 2016 г. в България беше подписан и Меморандум за разбирателство относно съгласувано развитие на проекта за газов хъб "Балкан" в съответствие с проекта "Eastring", между "Булгартрансгаз" ЕАД и "Eustream"a.s. Документът изразява волята на двете страни да засилят сътрудничеството помежду си за бъдещо съгласувано развитие на проекта газов хъб "Балкан" и Eastring.

По инициатива на координиращата процеса страна Eustream, през м. септември 2016 г. бяха стартирани съвместни обсъждания с останалите участници в проекта Eastring, с цел да бъдат изготвени документи за кандидатстване за предпроектно проучване по проекта, в рамките на активния втори прозорец за 2016 г. по финансиращата програма Механизъм за свързване на Европа (MCE). „Булгартрансгаз“ ЕАД заяви своята ангажираност като оказва необходимата експертна помощ в процеса по съвместното изготвяне на необходимите формуляри, а в последствие официално утвърди финалната версия на документацията за кандидатстване и предостави Писмо за подкрепа, с което изразява съгласие Eustream да се яви като кандидат за безвъзмездна помощ за предпроектно проучване за проект Eastring в рамките на кампанията CEF Call 2016-2.

През м.февруари 2017 г. бяха обявени резултатите от втората кампания по програмата, като в одобрения от Координационния комитет списък с проекти, за които ще бъде отпуснато финансиране е и Действие „Предпроектно проучване за проекта „Eastring““, за което ще бъде отпуснато финансиране в размер на 1 000 000 евро.

7. ПРОЕКТ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ГАЗОПРОВОД/И ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА НА МЕЖДУСИСТЕМНАТА СВЪРЗАНОСТ НА СЕВЕРНИЯ ПОЛУПРЪСТЕН НА НАЦИОНАЛНАТА ГАЗОПРЕНОСНАТА МРЕЖАТА НА „БУЛГАРТРАНСГАЗ“ ЕАД И ГАЗОПРЕНОСНАТА МРЕЖА НА ТРАНСГАЗ С.А. РУМЪНИЯ. - ПРЕНОСЕН КОРИДОР БЪЛГАРИЯ-РУМЪНИЯ-УНГАРИЯ- АВСТРИЯ

Проект за изграждане на газопровод/и за увеличаване на капацитета на междусистемната свързаност на Северния полупръстен на националната газопреносната мрежата на „Булгартрансгаз“ ЕАД и газопреносната мрежа на Трансгаз С.А. Румъния. - преносен коридор България-Румъния-Унгария-Австрия.

Проектът е част от концепцията за координирано развитие на газопреносните мрежи на България, Румъния и Унгария (преносен коридор България-Румъния-Унгария-Австрия), предназначен за двупосочен пренос на природен газ между страните.

Проектът на българска територия предвижда изграждане на нова инфраструктура и модернизация и разширение на съществуващата, с цел увеличаване капацитета на междусистемната свързаност на Северния полупръстен на националната газопреносната мрежата на „Булгартрансгаз“ ЕАД и газопреносната мрежа на Трансгаз С.А. Румъния.

Изпълнението на българския участък, заедно със съществуващата газопреносна инфраструктура се очаква да осигури технически възможности за доставки на между 3-5 млрд. куб. м./г. природен газ между планираните входни точки на южната граница на България и между Румъния и Унгария, с възможност за достъп до Централноевропейския газов пазар.

8. ИЗГРАЖДАНЕ НА ВТОРО ХРАНИЛИЩЕ В БЪЛГАРИЯ

За гарантиране сигурността на доставките и стимулиране либерализацията на газовия пазар в България се планира проучване на възможностите за изграждане на ново газово хранилище. Развитието на газовата инфраструктура в региона включително проектите от Южния газов коридор, планираните междусистемни газови връзки и други големи трансгранични газови проекти, обуславят необходимостта в дългосрочен аспект от осигуряването на допълнителен капацитета за съхранение и респективно обосновават изпълнението на проекти за газохранилища.

Без да се изключва действащото подземно газово хранилище „Чирен“, едно ново хранилище би могло да обслужва не само националния, но и регионалния газов пазар след планираното изграждане на новите междусистемни връзки със съседните страни. То би могло да бъде изградено в подходяща геоложка структура - в изтощени газови находища (на сушата или в морето), в солни тела (каверни) или във водоносен пласт. Трябва обаче да се има предвид, че изграждането на едно ново подземно газово хранилище, от началото на геолого-проучвателните дейности до влизането му в редовна експлоатация би отнело не по-малко от 7-8 години.

IV. Качество и ниво на поддръжка на мрежите

- *Разработена петгодишна Бизнес програма на „Булгартрансгаз“ ЕАД (2017 - 2021 г.)*

В Бизнес програмата са планирани дейностите на Дружеството в следващите пет години, чрез които да се поддържа надеждността и осигурява ефективността на съществуващите газопреносни мрежи и съоръженията за съхранение, както и да се създадат подходящи условия за утвърждаването на интегриран и стабилен газов пазар в страната и региона.

Разработените оперативни цели за гарантиране сигурността на доставките и либерализация на националния газов пазар, както и интеграцията в регионалния и европейския газов пазар са следните:

Цел 1 - Надеждно и ефективно функциониране на газопреносната система в условията на либерализиран газов пазар

Мерки

- Активна инвестиционна дейност за модернизацията и рехабилитацията на газопреносната система и основните ѝ съоръжения с цел повишаване сигурността и безопасността на системата, както и за повишаване качеството на предлаганите услуги;
- Автоматизация на управлението на съществуващата газопреносна система чрез използването на съвременни средства и системи;
- Разширение на капацитета на действащото газохранилище, в т.ч. и капацитета за добив и нагнетяване;
- Проучвания на възможностите за инвестиции в изграждането на нови газохранилища на територията на страната;
- Свързване на националната и транзитната газопреносни мрежи и изграждане на измервателни станции за ефективно използване на възможностите на цялата газопреносна система.
- Проучване и внедряване на методи и технология за повишаване точността на измерване на количествени и качествените характеристики на пренесените количества газ.

Цел 2 - Осигуряване на алтернативни маршрути и нови входни точки за доставка на природен газ от различни източници до потребителите в страната

Мерки

- Свързване на националната газопреносна мрежа с тези на съседните страни - Румъния, Гърция, Турция и Сърбия;
- Съдействие и координация с проектите от Южния газов коридор (TAP Трансадриатически газопровод, TANAP - Трансанадоласки газопровод, както и други паневропейски проекти), които предвиждат да осигурят диверсификация на източниците на доставка на природен газ и газотранспортните маршрути за Европа;
- Проучване на възможностите и активна дейност за пълноценно оползотворяване на капацитетните възможности на газопреносната ни система за пренос на газ за съседни държави - чрез партньорство с преносните им оператори, участниците на пазара и други заинтересовани страни и държавни органи;
- Осигуряване на техническите условия за реверсивни доставки на природен газ през съществуващите точки на свързване с газопреносните мрежи на съседните държави.
- Изпълнение на проектите от „общ интерес“ по смисъла на Регламент 347/2013.

Цел 3 - Изграждане на нови газопроводни отклонения за газифициране на нови региони

Мерки

- Изграждане на нови газоизмервателни и газорегулиращи станции, осигуряващи възможност за присъединяване към газопредавателните мрежи на нови крайни потребители или на газоразпределителни мрежи;
- Проучване и кандидатстване за осигуряване на различни форми на грантово финансиране за създаване на условия за газификация на региони, които са с ниска настояща енергийна консумация, но с потенциал за бъдещо икономическо развитие;
- Проучване на пазарния потенциал за газификация на региони без достъп до газопредавателната система;
- Планиране и използване на новите трансгранични газопроводи и междусистемни връзки, за осигуряване на газификацията в региони без достъп на природен газ.

Цел 4 - Оптимизация на дейностите, бизнес процесите, процедурите и правилата за осигуряване на лесно достъпни и качествени услуги за клиентите на Дружеството

Мерки

- Въвеждане и прилагане на добри бизнес практики, включително чрез интензивно сътрудничество с международни компании-партньори и местни и международни газови асоциации;
- Разработване и внедряване на вътрешни правила и процедури за регламентиране и оптимизиране на координацията на дейностите и подразделенията в Дружеството;
- Внедряване на система за управление на качеството;
- Внедряване и използване на съвременни информационни технологии;
- Подобряване на практиките по управление и развитие на човешките ресурси и осигуряване на приемственост;

Цел 5 - Предоставянето на разнообразни видове услуги за пренос и съхранение на природен газ

Мерки

- Разработване и прилагане на мрежови кодекси с прозрачни правила за равнопоставен и недискриминационен достъп за пренос и съхранение;
- Проучване на потребностите и предлагане на адекватни видове услуги и методи за ползването им;
- Създаване на информационна платформа за управление на капацитета, заявките за пренос и обслужването на клиентите, за осигуряване на оптимални условия за търговия с природен газ и с цел формиране на конкурентен газов пазар;
- Активно участие в развитието на регулаторната рамка, в сътрудничество с ДКЕВР и останалите пазарни участници, с цел осигуряване на конкурентен пазар,

недискриминационен достъп до газопреносната мрежа и създаване на условия за постигане на реална пазарна либерализация в газовия сектор.

Цел 6 - Утвърждаване на устойчива политика на регионално и общоевропейско сътрудничество

- Разширяване на оперативния и диалог и сътрудничество с газопреносните оператори от съседните на България страни;
- Активно участие в дейността на ENTSOG (Европейската мрежа на операторите за пренос на природен газ) с цел разширяване на възможностите за усвояване и прилагане на добрите европейски практики;

Проактивно участие в дейността на GIE (Газова инфраструктура на Европа) в качеството ѝ на лобистка организация, защитаваща интересите на газопреносните оператори, операторите на съоръжения за съхранение на природен газ и на терминали за ВПГ.

- *Основни инвестиционни проекти и ремонтни дейности.*

Всички мероприятия по системата се извършават в съответствие с най-добрите европейски практики и въз основа на европейски и хармонизирани стандарти в областта на газовата индустрия, Закона за енергетиката и действащите регулаторни Наредби за устройство и безопасна експлоатация на газопроводи, газови съоръжения, съдове под налягане, електрически уредби и електропроводни линии, средства за измерване, а именно:

1. „Модернизация на компресорните станции (КС) Ихтиман, Петрич, Лозенец и Странджа, чрез интегриране на нови, ниско емисионни газотурбокомпресорни агрегати (ГТКА)". През 2016г. приключи първият етап от модернизацията на компресорните станции съгласно Договор №1355/17.04.2013 г., попадащи в обхвата на Фаза 1 от ПОИ 6.8.2. Договорът е изпълнен, за строежите са издадени разрешения за ползване и новите газотурбинни компресорни агрегата са въведени в редовна експлоатация. Издадените документи са както следва:

- КС „Лозенец“: Разрешение за ползване № СТ-05-290 от 07.03.2016 г.;
- КС „Ихтиман“: Разрешение за ползване № СТ-05-1716 от 09.10.2015 г.;
- КС „Петрич“: Разрешение за ползване № СТ-05-920 от 09.06.2016 г.;
- КС „Странджа“: Разрешение за ползване № СТ-05-451 от 30.03.2016 г.

През 2016 г., започна вторият етап на модернизацията на компресорните станции, като е проведена обществена поръчка за избор на изпълнител, който да извърши подготвително (прединвестиционно) проучване с технико-икономически анализ на състоянието на техническото оборудване на три компресорни станции – КС „Лозенец“, КС „Ихтиман“ и КС „Петрич“ и необходимост от модернизация. С Решение № БТГ-РД-07-50А от 20.10.2016 г. е определен изпълнител. Подписан е Договор № 2643 от 15.11.2016 г., като срока на договора е 140 календарни дни от неговото подписване. През м. април 2017 г. приключи изпълнението на договора, с предаване на отделните проектни части, разработени от изпълнителя. Всички предвидени дейности в договора бяха изпълнени.

Изпълнението на модернизацията на компресорните станции ще доведе до повишаване на експлоатационната безопасност, надеждност и разполагаемост на оборудването, както и ще се подобрят техническите и икономически им параметри. 2. В Програмите за инвестиции и експлоатационна поддръжка са включени мероприятия за разширение, реконструкция, модернизация и основни ремонти, осигуряващи:

- Изграждане на нови обекти;
- Реконструкция и модернизация на съществуващите активи на дружеството;
- Ремонтни дейности, абонаментна поддръжка и инспекции на обекти, обезпечавщи функционирането, поддържането и повишаването на надеждността на газовата инфраструктура;
- Повишаване на надеждността на газопреносната система като цяло за успешно изпълнение на функциите ѝ по лицензионната дейност на дружеството.

Основните инвестиционни проекти дейности по ремонта са групирани в следните направления:

a. Разширение на газовата инфраструктура което включва:

- Нови преносни газопроводи с газорегулиращи станции;
- Лупинг на транзитния газопровод за Турция;
- Газопроводни отклонения с газоизмервателни станции;
- Нови експлоатационни сондажи в ПГХ „Чирен“;
- Нова компресорна мощност в ПГХ „Чирен“.

b. Реконструкции, модернизации, рехабилитации и подмяна на остарели съществуващи дълготрайни материални активи (ДМА):

- Станции за очистване;
- Оптични кабелни магистрали и информационни и управляващи системи;
- Реконструкции на компресорни станции за привеждане в съответствие с екологичното законодателство;
- Модернизации на системи за автоматично управление.

c. Текуща поддръжка за гарантиране на безаварийна експлоатация на съоръженията;

- Планови инспекции и изпитания на преносните газопроводи;
- Текущи ремонти и поддръжка на съоръжения към газопроводите.

3. *Есенно зимна подготовка на газопреносната система и прилежащите и съоръжения*

Ежегодно се разработва и изпълнява Програма за необходимите дейности и контрол за привеждане на газопреносната система на „Булгартрансгаз“ ЕАД в състояние на готовност за

работа в есенно-зимни условия. В нея основните аспекти са свързани с изпълняване на Мероприятия по преносните газопроводи от националната газопреносна мрежа и газопреносната мрежа за транзитен пренос и електрохимичната защита, а именно:

- Проверки, профилактики, технологично обслужване на газови съоръжения, обходи на газопроводната система, мониторинг и т.н.

4. *Експлоатационни инструкции, разработени за поддържането на мрежата.* Съгласно Наредба за устройството и безопасната експлоатация на преносните и разпределителните газопроводи, на съоръженията, инсталациите и уредите за природен газ се води отчетност за извършените ремонтни дейности, технологичното обслужване съгласно изискванията на производителите на оборудването, моментното състояние на елементите на мрежата и други дейности по безопасност.

V. Мерки за покриване на върховото търсене или за действие в случай на дефицит на един или повече доставчици

В началото на 2017 г. е достигнато върхово потребление от 16,350 млн.м³/ден (10 януари 2017). При такива случаи необходимите допълнителни количества се доставят основно по газопровода за пренос на природен газ през Румъния (входна точка ГИС-1 Негру Вода) от ПГХ „Чирен" и местен добив. Постигнатото върхово за последните години потребление от 16,8 млн. м³/ден (24.01.2006 г.) почти е достигано и през 2016 г. Такова пиково количество може да бъде осигурено при следните условия:

1. Одобрена от ОАО „Газпром Експорт" завишена заявка за количества на ГИС-1 Негру Вода над определените по договор;
2. Максимален добив от ПГХ „Чирен";
3. Местен добив

За гарантиране на сигурността на газовите доставки „Булгартрансгаз" ЕАД следва редица мерки, даващи възможност за своевременни действия и обезпечаване на нуждите на потребителите в страната. Към момента те са:

- „Булгартрансгаз" ЕАД има готовност да задейства мерките, предвидени за всяко от нивата на опасност, съгласно План за действие при извънредни ситуации, въведен със Заповед №ЕРД16-298/26.06.2015 г. на Министъра на енергетиката;
- „Булгартрансгаз" ЕАД ежедневно извършва анализ на риска от евентуално прекъсване или ограничаване на доставките на природен газ от Русия;
- Към настоящия момент ПГХ „Чирен" е основен инструмент за функционирането на газовия пазар в България, чрез който се компенсира сезонната неравномерност в потреблението на природен газ в страната, като осигурява необходимата гъвкавост, породена от разликите между доставките и потреблението и осигурява аварийен резерв. В ход е изпълнението на проект за разширение на съществуващото ПГХ „Чирен", който се състои в поетапно увеличаване на капацитета на газохранилището - по-големи обеми съхраняван газ, повишени налягания в газовия резервоар и постигане на по-големи средни денонощни дебити за добив и нагнетяване.

С неговото изпълнение се предвижда увеличаване на обема работен газ до 1 млрд.м³ и увеличаване на дебита на добив и нагнетяване до 8 - 10 млн. м³/ден;

- От 1 януари 2014 г., в изпълнение на задълженията по Регламент (ЕО) 994/2010 г. за сигурността на газовите доставки е осигурена техническа възможност за реверсивни доставки на природен газ от Гърция за България през съществуващата точка на свързване на газопреносните мрежи на ДЕСФА С.А. и „Булгартрансгаз“ ЕАД - Кулата/ Сидирокастро в размер на 4,2 млн.куб.м./ден при налягане от 35 bar на Кулата и 6,0 млн.куб.м./ден при налягане от 40 bar на Кулата. Като част от проект на „Булгартрансгаз“ е модернизирана и реверсирана КС Петрич;
- От 1 януари 2014 г. е въведена в експлоатация технологична връзка между националната газопреносна мрежа и газопреносната мрежа за транзитен пренос при КС Ихтиман, която гарантира приемането на количества при реверсивни доставки на природен газ от Гърция за България. Услугата ще бъде ефективно предлагана при постигане на договореност със съседния оператор след 01 октомври 2016 г.

През 2016 г. „Булгаргаз“ ЕАД поиска и получи одобрение от ООО „Газпром экспорт“ за допълнителни количества на Негру вода 1 и Негру вода 2,3 в размер на 120 млн.куб.м. над договорените за доставка 2,9 млрд.куб.м.

За дните с върхово търсене на природен газ, „Булгаргаз“ ЕАД компенсира недостига с искане за максимален добив от наличния съхраняван природен газ в ПГХ Чирен, както и с искане за доставка на количества над максималните дневни договорени количества от ООО „Газпром экспорт“. Руската компания одобри доставките на всички завишени количества.